

Hivernacle de desmemòria

Joan-Elies Adell ha dedicat aquest llibre al seu pare, malalt d'Alzheimer
ROBERTO GABRIELLI

Un dels versos d'aquest llibre profundament comovedor de Joan-Elies Adell, compost amb una prosa poètica i mineral, diu això: "No recordes qui sóc." El jo que acompanya el lector coincideix amb el del poeta. El tu a qui s'adreça és sempre el del seu pare, malalt d'Alzheimer. La malaltia hi és tractada, en aquests poemes, amb una escrupolosa distància, bé que Adell ho fa sempre de cara i sense figuracions metafòriques: com a llegidors, sabem, des del primer vers, de què se'ns està parlant. Els estralls són evidents, i pesen com una llosa: "Aquest és l'efecte més obscè de la teua malaltia: una ofensa inexplicable que creix en els paisatges boirosos de l'oblit."

Escandall no és exactament un plany líric, bé que el sentit de la pèrdua gravita, en tot moment, damunt la nostra imaginació. El protagonitza la figura impressionant d'un home que havia estat valent -llaurador d'ofici, venedor de flors i de fruita-, i que ara es veu desposseït dels records i fins de la parla. Una mirada buida, absent, entotsolada. Expressar tot això, i no caure en el tòpic o en el sentimentalisme, no és fàcil. Adell, en canvi, se'n surt admirablement: aquest és el seu llibre més estremidor, potser perquè, d'altra banda, la matèria tan delicada i pròxima que hi aborda demana una aproximació a vida o mort. O te'n surts, o fracasses de mig a mig. Ell hi ha reeixit. Potser, també, perquè aquest seu nou títol, molt més que no un llibre sobre

L'apunt

Nascut a Vinaròs el 1968, Joan-Elies Adell és doctor en filologia i llicenciat en comunicació audiovisual. *Escandall* és el seu novè llibre de poemes (el primer va ser *La matèria del temps*, 1994) i ha estat guardonat, al llarg de la seva carrera, amb onze premis literaris.

la pèrdua o sobre l'absència, molt més que una obra sobre la malaltia (tingui el nom que tingui, aquesta malaltia), acaba sent, del principi al final, una obra sobre l'amor. Sobre l'amor d'un fill pel seu pare: "I tot això esdevé inesperadament. Com aquesta pintada esborrada per la calç, que algú va escriure tants anys abans i que ara ressorgeix, com un vell amor, i que et diu: testimoni."

La desmemòria de l'home motiva els records que el poeta elabora, i l'esperona. El sentit de l'olfacte desencadena la memòria del jo líric: "Sentiré com d'incrustada és en mi la teua olor quasi infantil, la sentiré durant unes hores, potser uns dies, com un calfred desolat i hermètic, fins que la irrupció de la meua quotidianitat l'allunye per una temporada." A vegades, el record té la vivacitat d'unessensacions que ja vivien en la letargia de l'oblit: "Tu em portaves cada dia, quan tornaves a casa, el gust concret de la terra, l'olor de milers de flors obertes, el sol que et

bronzejava el cos." Aquest mateix poema acaba amb un vers magnífic, devastador en la seva bellesa: "Ara apropo al teu rostre l'espill d'aquest poema, per veure com l'escalfa." La desmemòria de l'home és dita amb versos d'una gran eficàcia: "Algú que ara, segurament, ja no sap si s'ha capbussat mai en la mar." El procés de desposseïció acaba sent un viatge absurd: "Quina mena de viatge és aquest que et fa desaparèixer la sensació del temps." Llibre bell, llibre útil. *

ESCADALL
Joan-Elies Adell
Pròleg: Iban L. Llop
Editorial: Meteora
Barcelona, 2014
Pàgines: 80
Preu: 15

CIÈNCIA DAVID BUENO I TORRENS

La guia total

Si haguéssim de definir amb poques paraules com és la natura, sens dubte diríem que és rica, diversa, complexa, dinàmica i holística. Rica i diversa per la gran quantitat d'ambients que la formen i d'espècies vivents que contenen; complexa i dinàmica per la gran quantitat d'interaccions que s'estableixen entre els seus elements, i holística perquè per entendre cadascun dels seus elements cal mirar també el conjunt, de la mateixa manera que per entendre el conjunt cal tenir presents tots els seus elements. Des de la Renaixença, Catalunya ha estat un país on moltes persones s'han sentit atretes per

l'estudi i el gaudi de la natura, la qual cosa ha quedat plasmada en una gran quantitat de guies naturalistes: de plantes, ocells, insectes, fongs, animals marins, vertebrats, mineralògiques, paisatgístiques, etcètera. La Institució de Ponent per a la Conservació i Estudi de la Natura (IPCENA), molt activa en la defensa del patrimoni natural, ens ofereix una impressionant i holística guia total, la *Guia pràctica per conèixer la natura a Catalunya*, que inclou el medi físic i les plantes, fongs, animals vertebrats i invertebrats i fauna aquàtica d'aigua dolça i marina més representatius de Catalunya.

GUIA PRÀCTICA PER CONÈIXER LA NATURA A CATALUNYA
J. Vázquez i J. Maluquer-Margalef
Editorial: IPCENA
Lleida, 2014
Pàgines: 576
Preu: 39,50 euros

Les gairebé sis-centes pàgines d'aquesta obra col·lectiva, feta per més d'una dotzena de naturalistes i pensada per al gran públic, contenen 1.570 il·lustracions en color, multitud d'esquememes, mapes i fotografies, breus però completes descripcions de tots els organismes i ambients, pràctiques claus de classificació i més de 50 rutes naturalístiques per poder descobrir i gaudir, sols, amb amics o en família, la natura catalana en tota la seva globalitat.

Un advertiment, però: aquesta guia pot generar addicció, addicció per la natura, i per gaudir-ne i preservar-la. *